

НАРОДНА БАНКА

СРБИЈЕ

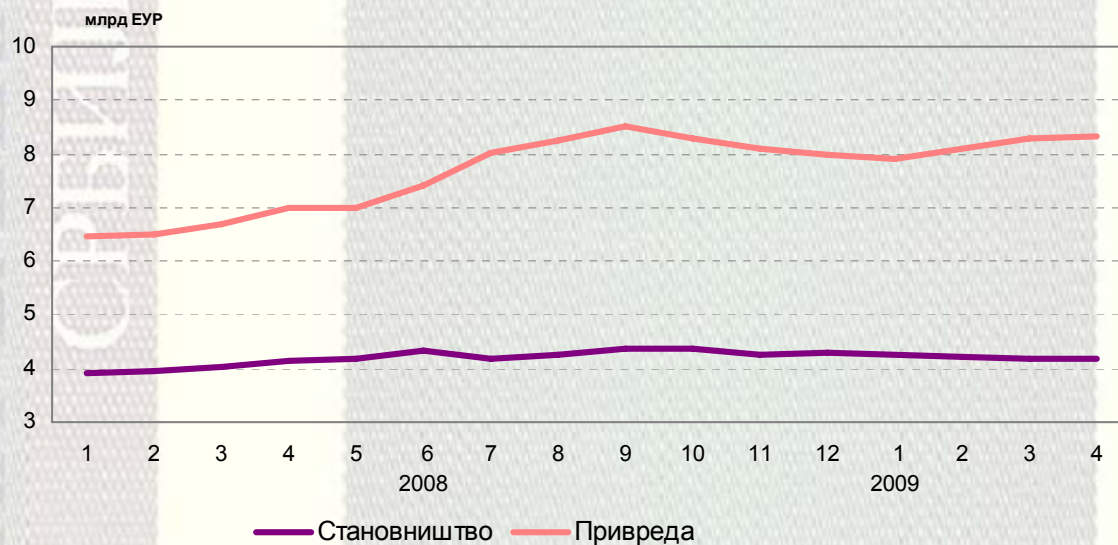
Ekonomist Media Group - Округли сто

Радован Јелашић, гувернер Народне банке Србије

19. мај 2009. године, Београд

Кредитна активност банкарског сектора се значајно успорила у последњем кварталу прошле године ...

Кредитна активност банкарског сектора
јануар 2008 - април 2009

Извор: НБС

- После иницијалног пада кредитне активности, као одговор на ефекте светске економске кризе, од фебруара обим кредита је поново у порасту (привреди);
- Ниво кредита физичким лицима већ од прошле године стагнира - у марту је бележено и номинално смањење;
- Релаксација у сфери монетарне политике и супервизије НБС је знатно неутралисана додатном рестриктивношћу пословних банака.

... а квалитет кредитног портфеља се погоршава

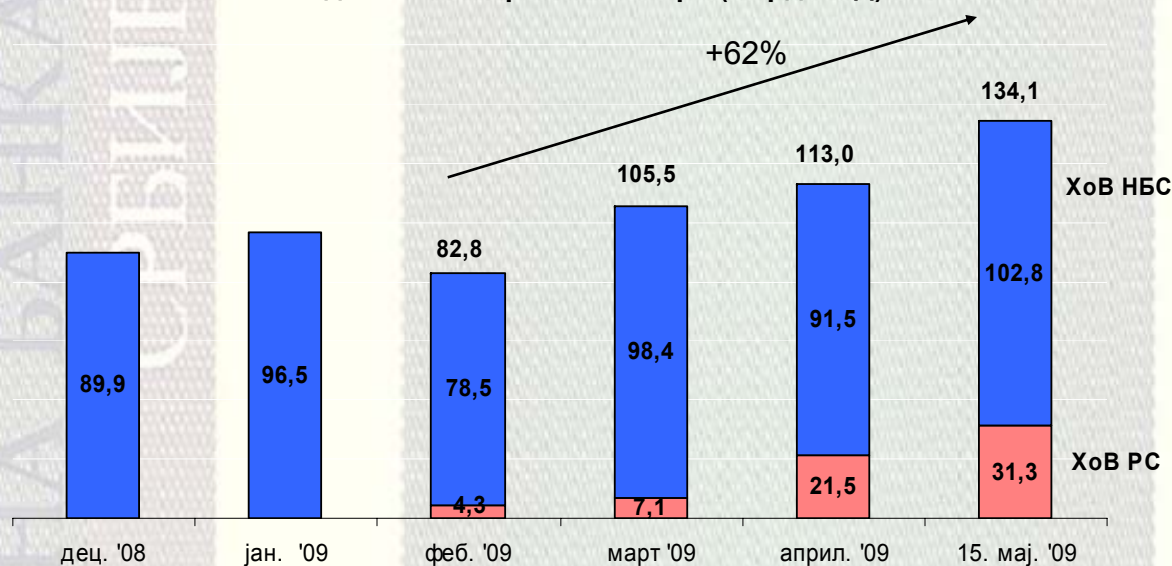
Учешће кредита са доцњом дужом од 90 дана

	септембар 2008	децембар 2008	јануар 2009	фебруар 2009	март 2009
Привреда*	5,82%	7,13%	8,29%	9,45%	11,60%
	→				
	+ 99,3%				
Становништво*	2,66%	3,79%	3,42%	3,40%	3,58%
	→				
	+ 34,6%				

- Погоршање кредитног портфеља је очекивано;
- Висока адекватност капитала, приписивање добити 2008. године капиталу, као и додатне докапитализације су најбољи амортизер стабилности финансијског сектора.

Ликвидност банкарског сектора је значајно побољшана у последња 2½ месеца

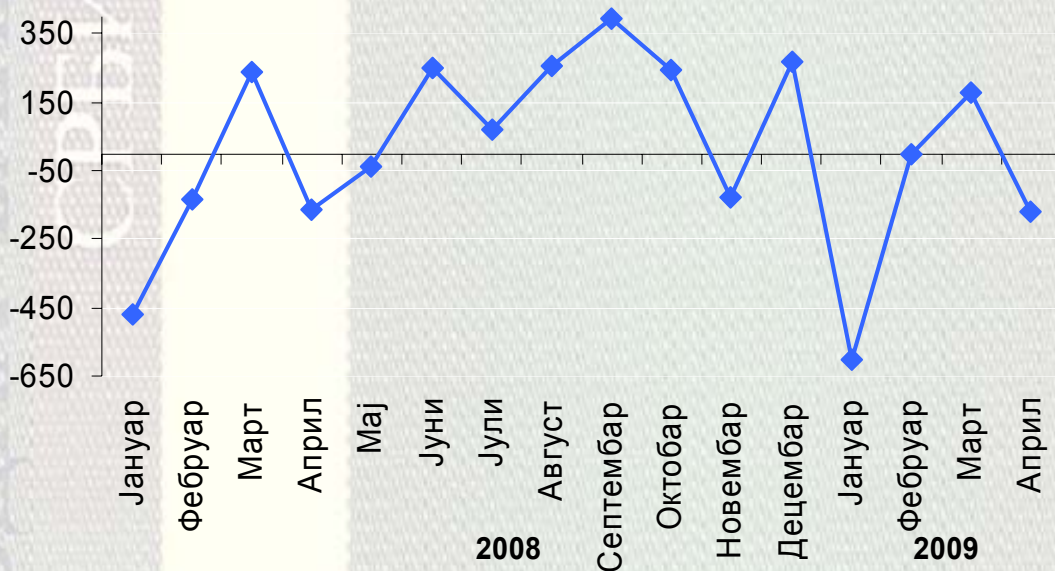
Ликвидност банкарског сектора (млрд РСД)

- Ликвидност банкарског сектора је задовољавајућа, главно питање банака је шта урадити са РСД ликвидношћу:
 - ХоВ РС;
 - Репо ХоВ НБС;
 - Девизе;
 - Кредит?
- Банке и надаље радије купује ХоВ РС и НБС, него да одобравају додатне кредите!

И док се банке “мало задужују и мало раздужују”...

Задуживање и раздуживање банака
(млн ЕУР)

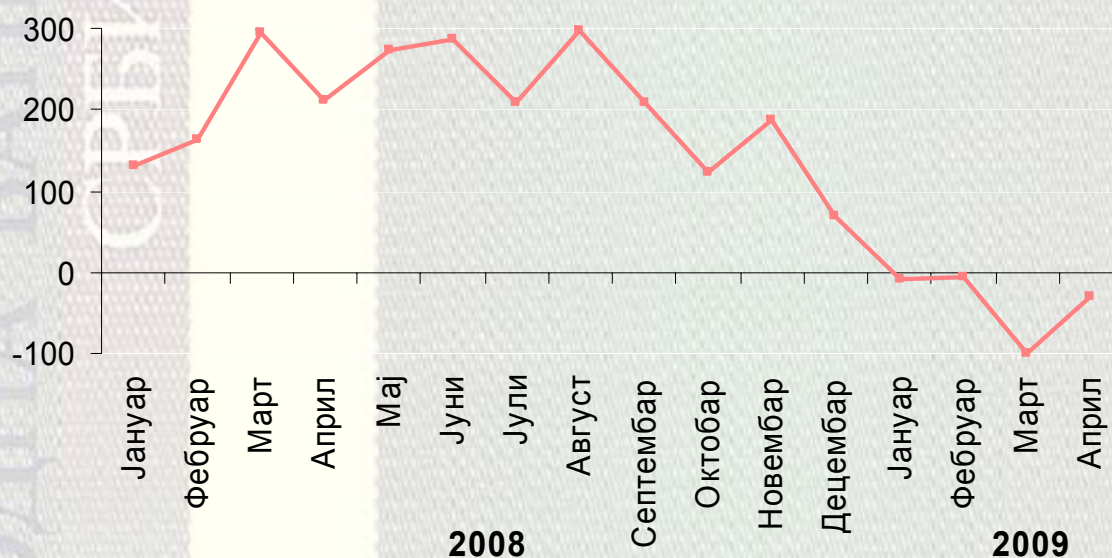

- Додатно задуживање у иностранству: од 1.1.2008. до данас + 181 ЕУР мил*;
- Пословне банке у оквиру “бечке иницијативе” су се обавезале да неће смањити своју изложеност према Србији;
- НБС путем мера из области обавезне резерве дестимулише смањење ино задуживања испод нивоа од 30.9.2008;

* Од 1. априла 2009. – 10. маја 2009. прелиминарни подаци.

.. предузећа се током 2009. године само раздужују према иностранству

Задуживање и раздуживање предузећа (млн ЕУР)

- После додатног задуживања од ЕУР 2,4 млрд у 2008. години, за прва 4 месеца су се предузећа раздуживала према иностранству (ЕУР 145 мил*)!
- Прелазак са задуживања на раздуживање се поклапа са почетком кризе!
- Нису све обавезе предузећа према иностранству обухваћене “бечким споразумом”!

* прелиминарно

Кумулативна слика, уз додавање СДИ и камата, додатно погоршава слику!

Нето прилив капитала
април 2008. - априла 2009. године (млн ЕУР)

- До 3. квартала 2008. године прилив капитала био је довољан за финансирање текућег дефицита платног биланса, а сада је и он сам негативан!

* Прилив од продаје НИС-а

** СДИ, портфолио инвестиције за април 2009. – прелиминаран податак

Посебне мере подршке финансијској стабилности

- Монетарне мере (само за потписнике FSSP!):
 - Краткорочни динарски кредит за одржавање ликвидности банака (до 1 године);
 - Своп куповина и продаја девиза између Народне банке Србије и банака;
 - Олакшица која се односи на обавезну резерву банака;
 - Смањења динарског дела девизне обавезне резерве са 40% на 35%.

Краткорочни динарски кредит за обезбеђење додатне ликвидности банака

- Кредит у износу:
 - 90% номиналне вредности зложених краткорочних ХоВ НБС и РС;
 - 80% номиналне вредности зложених динарских дугорочних ХоВ РС до чијег рока доспећа није остало више од две године;
 - номиналне вредности зложених девизних дугорочних ХоВ РС:
 - 80% динарске противвредности ХоВ до чијег рока доспећа није остало више од 2 године,
 - 70% динарске противвредности ХоВ до чијег рока доспећа није остало мање од две а више од 4 године,
 - 60% динарске противвредности ХоВ до чијег рока доспећа није остало мање од 4 а више од 7 година,
 - 90% залоге слободних девизних средстава (евра);
 - ?% залоге на хипотекарне кредите;
 - 90% девиза банке с девизног рачуна НБС (девизна ОР) – на бази овлашћења банке до усвајања посебног закона (залога хипотекарних кредита и потраживања према РС);
- Каматна стопа, најмање у висини референтне стопе НБС + 1,50%;

Посебне мере подршке финансијској стабилности

- Супервизорске мере:

- Могућност укључивања субординираних обавеза у регулаторни капитал до висине 75% основног капитала (до сада 50%);
- Показатељ девизног ризика се повећава са 10% на 20%;
- Утврђивање доцње у наплати потраживања према новоуговореном датуму доспећа за кредите:
 - Којима је рок отплате продужен за најмање 12 месеци или мин 20% преосталог рока отплате;
 - Којима су услови отплате измењени тако да је месечна рата смањена за најмање 20%.

(Ова могућност се односи на дужнике чија је кредитна способност задовољавајућа и који не касне у измиривању обавеза дуже од 60 дана)

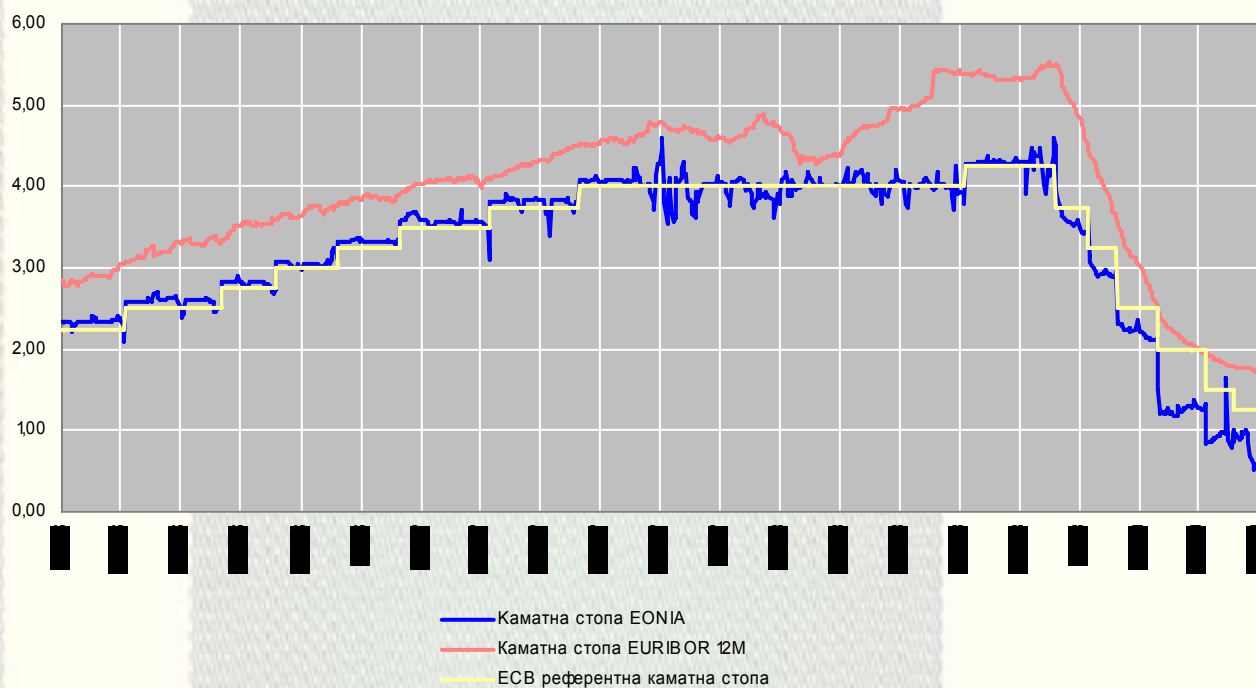
Преостала отворена питања из бечког споразума

- Начин калибрације стрес тестова;
- Начин коришћења резултата стрес тестова – јавност!
- Идентификовање изложености банкарске групе према Србији;
- ...

Одговор на ова и додатна питања биће донет на релацији НБС – ММФ – пословне банке!

Цена новца у стопу прати референтну каматну стопу...

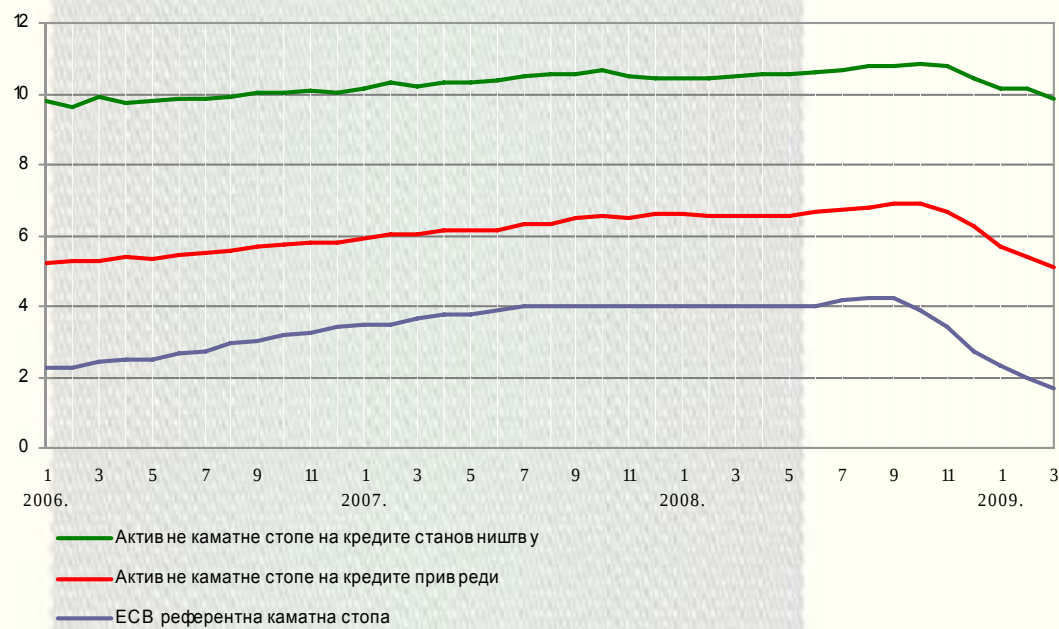
Референтна каматна стопа ЕЦБ и каматне стопе EONIA и EURIBOR 12M
(дневне вредности, у %)

- Смањење референтне каматне стопе није успело да компензује раст марже због повећаног ризика!

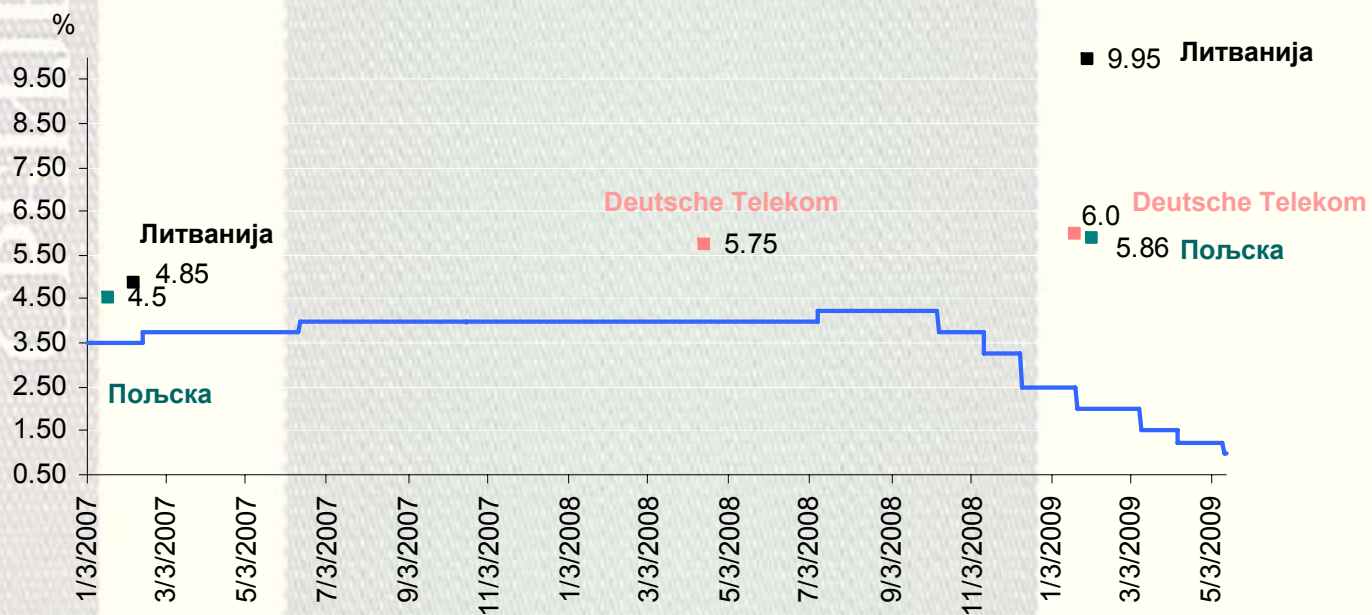
... али не тако брзо и цена кредита

Каматне стопе у Еувропској монетарној унији
(пондерисани просеци, у %, на годишњем нивоу)

Цена кредита = референтна каматана стопа + ризик

Референтна каматна стопа ЕЦБ-а купони појединих емитената

- Смањење референтне каматне стопе није успело да компензује раст марже због повећаног ризика!

Закључак

- Банкарски сектор Србије је ликвидан, штавише НБС је спремна да обезбеди додатну и РСД и ЕУР ликвидност преко есконтовања првокласних ХоВ и своп послова - смањења обавезне резерве се увек може користити у крајњем случају!
- Програм Владе РС чине кредите јефтинијим и са тиме доступнијим – банке повећавају свој кредитни портфељ у мањој мери него што користе државне субвеније;
- Главни изазов је остаје како убедити банке да одобравају више кредита;
- Србија треба у исто време да ради на два изазова: а) краткорочни – кредити, привредни раст ...б) дугорочни – структура јавне потрошње, удео државне својине ...
- На средњи и дуги рок, обим и цена кредити су проблем, али да је то највећи проблем???

Свет у кризи – како из ње изаћи?!

- Да ли је повећање јавне потрошње и са тиме стимулација потрошње одговор на проблем дебаланса у светској привреди где једни штеде и троше незнатно, а док други само троше и ништа не штеде?
- Да ли ће се икад и у којој мери вратити претходна времена за земље у транзицији где је било јефтиног новца на претек?
- Које је дугорочно решење за банкарски сектор чија ефикасност у алокацији кредита је под великим знаком питања?
- ...